

בהיוכה כבשה את העולם

שיניה
מקסימות
תודות ל-

תיאדנו

משחת שיניים של "תיא"
בשופרת עם הראש החדש

פרסום מליק

**כחילוק
חיים**

כי מאכל המוכן
ברחוב, או הגלוי
לאבק הרחוב
מסוכן לבריאות!

ממל הנקי
של
משרד
הבריאות

הג'רלה

מגיל הסי

**ד"ר
כי מאכל המוכן
ברחוב, או הגלוי
לאבק הרחוב
מסוכן לבריאות!**

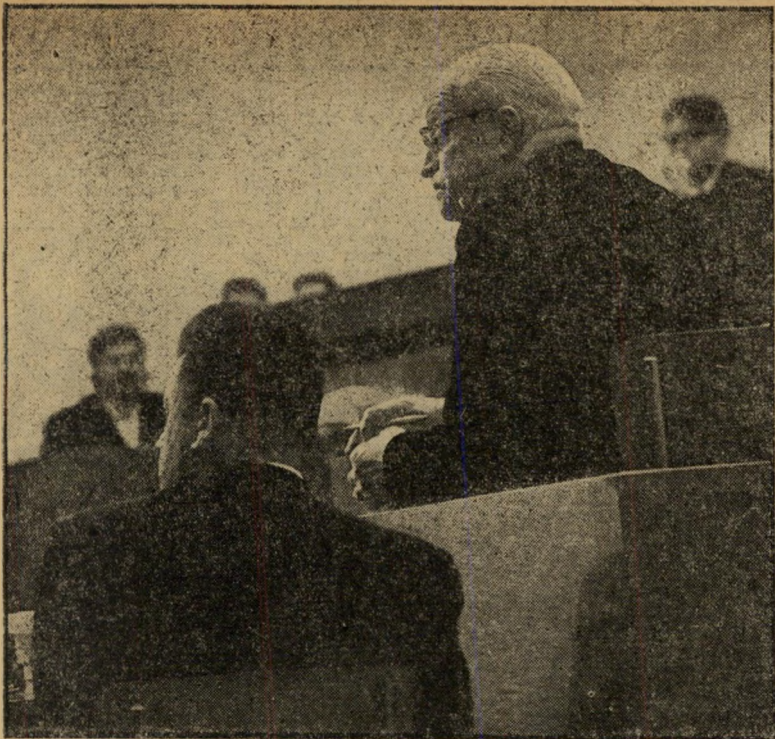
ממל הנקי
של
משרד
הבריאות

אין טיול

בלי מצלמה! מצלמה מנ-
ציחה כל מאורע ועל-ידי
כך מעשירה את חיינו.
הגיעו מספר מצומצם
ביותר של מכשירי הקר-
נה המשוכללים ביותר
לשיקופיות ZEISS IKOMAT

פוטו-ברנר
חיפה, רחוב החלוט 31

זה עתה יצא לאור
לעומת
ביטאון סוציאליסטי עצמאי
חברה • עיון • ביקורת

כומר גריבר מעיר*
מעל לצו התפקיד, מעבר לקריאת החובה

במדינה

העם יהודים לא זעקו

האם מתנגדת מדינת ישראל רק לפשעים המבוצעים נגד היהודים?
לעתים מתקבל רושם כזה. החוק לעשיית דין בנאצים ובעוריהם מייצע את עיקר סעיפיו לפשעים נגד העם היהודי, כאילו קיים הבל עקרוני בין אלה לבין פשעים נגד כל חלק אחר של האנושות. גם במשפט אייכמן לא הוזכרו עד כה פשעים אחרים של המישטר הנאצי — כגון הכחדת העם הצועני, שהושמד כולו מבלי להשאיר אחריו שריד וזכר באירופה.

אולם המיבחן האמיתי לתחושה מסוימת מיוחדת זו באה החודש בשטח אהר. **עוצבות המיבצע חוזרות.** מן ה"חלק הדרומי של היבשת האפריקאית מגיעות לישראל ידיעות מהרירות. הן מתארות מיבצע מודרני של ג'נוסייד — השמדת עם — שהזכיר את עלילות אייכמן לפרטי פרט. טיהן. אלא שבמקום הנאצים באו הקלגסים של מישטר פאשיסטי אחר, ותיק עוד יותר: הוונות הפאשיסטית של סאלאזאר בפורטוגל.

למעלה משבעים אלף איש עברו עד כה את הגבול מאנגולה הפורטוגלית לקונגו. הסיפורים בפיהם מוזכרים את העדותות הישנות ביותר במשפט אייכמן. פליט אחד יצא מתחת לערימת גחיות, אחרי שנחשב למת. אחר נשאר אחרי שכידון פורטוגלי עבר את גופו העליון מספר פעמים. כמו הנאצים, משתמשים גם הפורטוגלים בתחביר לוח שונות כדי לרכז את תושביו של כפר במקום אחד, למען אפשר יהיה להשמידם כולם בבת אחת, ביריות מקלעים.

לעיני האנושות קמה שוב התופעה של "עוצבות מיבצע", המביאות את הפיתרון הסופי" ארץ שלמה. עוצבות אלה כבר מחקו מעל פני האדמה עשרות כפרים, הרגו ללא אבחנה גברים ונשים, זקנים וטף. כמו בימי מלחמת הגטאות, מפעיל הצורך מסויסם ויחידות צבא, נעזר בכנופיה של קלגסים מקומיים שכירים מספר ההרוגים, הפצועים והפליטים, כבר עלה על מאה אלף — אף שמספר המורדים, שהרימו את נס המרד נגד המכא, אינו עולה על מאות.

פקידים פורטוגליים מדברים בגלוי על מיבצע השמדה מחודש, גדול פי כמה. **הוכחה עגומה.** פרטי הוועות מתפרסמים בכל רחבי העולם. מגיעים גם לישראל מעל עמודי שבועונים אמריקאיים, בריטיים וצרפתיים, ביניהם בעלי נטייה ימנית וקולוניאליסטית.

ההגיון מחייב כי גילויים אלה יעוררו דחקא בישראל הד עמוק יותר מאשר בכל ארץ בעולם. אולם ההד בישראל הוא כימי עט אפסי, הציבור אינו מתקומם. משרד החוץ הישראלי לא נטל לידיו את היוזמה, לא החליט כי משימתו הקדושה היא לה-

עיק את האו"ם ואת מצפון האנושות. שוב תגובה רשמית או רשמית למחצה לא באה מצד המדינה השופטת את אדולף אייכמן, והמתמררת על כך כי העולם כולו אטם את אוזניו כאשר מיליונים הובלו לסבת. הדבר מוכיח בצורה עגומה כי גם מדינת ישראל עצמה לא למדה את הלקח מן ה"משפט ההיסטורי המתנהל על אדמתה.

משפט אייכמן

עישור ההצלה

הנוג הקשיש המזכיר הולנדית, שירד ה"שבוע מכבש מטוס אל על. לא היה שונה מכל זוג אחר של תיירים המבקרים בארץ. בכל זאת היה ביקורו מיוחד במינו: פרוץ וגוינה בקר נשלחו הנה על חשבון עתון הולנדי כפרס עבור מעשה אנושי גדול. בימי הכיבוש הנאצי הסתירו השניים שמונה יהודים, במשך ארבע וחצי שנים, בספינת גיהנום בקר בעצמו. העונש שהיה צפוי לו ולאשתו בכל יום: מוות בתלייה.

שמונה הניצולים, שנשארו בהולנד, לא ליוו את הזוג. הזקן והזקנה באו לבדם, סיירו בארץ כדרכם של תיירים רגילים, חזרו לארצם, אחרי שהשמיעו את דברי ההתפעלות הרגילים. אולם ביקורם עזר לשים דגש על אחד המחבלים המחפירים ביותר של המדינה: המחבל של כפיות התודה.

מעל לצו התפקיד. באסרה את אדולף אייכמן, ובהביאה אותו לדין בירושלים. נטלה מדינת ישראל לעצמה את הזכות לשפוט בשם "העם היהודי". היא לא נטלה לעצמה את הזכות ההפוכה: להודות בשם אותו עם. בבואה לשפוט ולעונש, לא באה לציין, לשבח ולתת פרס.

במהלך המשפט הוסל אור על עשרות דמויות אציליות, בנות כל העמים, שחירפו את נפשן כדי להציל יהודים, מעל לצו התפקיד ומעבר לקריאת החובה. אחרים מן הגיבורים מפורסמים: מלך דנמרק, שהגן על יהודים; הדיפלומט השבדי בהונגריה שהציל מאות וליחה בעצמו, עם מיטען של רפואות ומזון את מיצעד-המוות המפורסם של יהודי בודפשט לגבול האוסטרי; המפקד הגרמני של נמל קופנהאגן, שהזהיר את יהודי הארץ מפני ההשמדה הקרובה.

אולם רבות מן הדמויות המפורסמות פחות, נזכרות רק בדרך אגב. אחדות מהן ניספו, כמו הסמל הגרמני שולץ, שצו ליהודי חילנה, גילה להם את זהותו כ"אייכמן, והוצא להורג על-ידי הנאצים.

אחדות עודן חיות: למשל הסמל הגרמני שהווכר שבוע על-ידי רופא יהודי. גראד. סמל זה הציל את חייו במערת רשיון-תנועה, בא במהלחמה לביתו כדי לשפוך לבכות ולהסתיוג ממעשי אחדות מהן הלכו למחול (ה)

* מימין השופט הגוי, משמאל המתרגם רון.